

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАКАЗ

13.12.2018

Київ

№ 2331

Про внесення змін до
Довідника кваліфікаційних
характеристик професій
працівників. Випуск 78
«Охорона здоров'я»

Відповідно до частини третьої статті 74 Основ законодавства України про охорону здоров'я, підпункту 8 пункту 4 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 267, Класифікатора професій ДК 003:2010, затвердженого наказом Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 року № 327, з метою врахування рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо удосконалення системи реабілітації

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Зміни до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я», затвердженого та впровадженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29 березня 2002 року № 117 (зі змінами), що додаються.
2. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Лінчевського О.В.

В.о. Міністра

У. СУПРУН

ЮР. МОЗ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства охорони
здоров'я України

13.12.2018 № 2331

Зміни

до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників.
Випуск 78 «Охорона здоров'я»

1. Пункт 93 підрозділу «ПРОФЕСІОНАЛИ В ГАЛУЗІ ЛІКУВАЛЬНОЇ СПРАВИ (КРІМ СТОМАТОЛОГІЇ)» розділу «ПРОФЕСІОНАЛИ» викласти у такій редакції:

«93. ЛІКАР ФІЗИЧНОЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ

Завдання та обов'язки.

Лікар фізичної та реабілітаційної медицини виконує лікарську діяльність з метою запобігання, поліпшення та відновлення порушень структур та функцій організму, що виникли внаслідок різних хвороб та травм, оптимізацію активності та участі з урахуванням реабілітаційного прогнозу особи з обмеженням життєдіяльності незалежно від віку та існуючого діагнозу, а також стану оточуючого середовища.

Організовує, очолює та забезпечує координацію виконання повного реабілітаційного циклу: медичне та реабілітаційне обстеження, встановлення реабілітаційних цілей, визначення реабілітаційних втручань, необхідних для досягнення цих цілей.

Визначає фахівців, які будуть проводити реабілітаційні втручання; контролює ефективність реабілітаційних втручань відповідно до встановлених цілей; подальше коригування індивідуальної програми реабілітації.

Несе відповідальність за процес реабілітації в цілому.

Збирає статистичну інформацію з питань обмежень життєдіяльності та реабілітації.

Працює як із залученням повного складу реабілітаційної команди, так і окремих фахівців реабілітації відповідно до виду реабілітації та індивідуальних

реабілітаційних цілей та завдань. При необхідності залучає лікарів інших спеціальностей для надання медичної допомоги пацієнту.

Проводить медичне обстеження пацієнта (особи з обмеженням життєдіяльності), аналізує та інтерпретує результати методів параклінічного обстеження, зокрема дані рентгенологічного, радіологічного, ультразвукового, електронейроміографічного, електрокардіографічного досліджень, тестів оцінки функціонального стану серця та легень. Організовує та проводить реабілітаційне обстеження: складання переліку порушень структур та функцій, обмежень активності та участі, факторів навколишнього середовища (підтримка та ставлення родини, друзів, працедавців та суспільства; фізичне оточення; доступність послуг в сфері охорони здоров'я та інших послуг), персональних факторів (образ життя, звички, освіта, життєві події, соціальне підґрунтя), прогностичних факторів, визначення індивідуального реабілітаційного прогнозу та потреб, очікувань особи з обмеженням життєдіяльності.

Застосовує методи функціонального оцінювання: спеціалізовані шкали та опитувальники, оцінку неврологічного статусу, мануальне м'язове тестування, динамометрію, оцінювання м'язового тону, ізокінетичне тестування, оцінювання обсягу рухів в суглобах та довжини кінцівок, обстеження хребта та суглобів, спостережний та інструментальний аналіз ходи, балансу та координації, оцінювання функції сфінктерів та інтерпретація уродинамічних тестів.

Оцінює та інтерпретує дані ергометричного обстеження.

Складає індивідуальну програму реабілітації та індивідуальну програму реабілітації особи з інвалідністю (дитини з інвалідністю) для кожної особи з обмеженням життєдіяльності (особи з інвалідністю/дитини з інвалідністю) з метою проведення проблемно-орієнтованої, пацієнт-центричної реабілітації відповідно до реабілітаційного періоду із залученням відповідних фахівців. Організовує командну взаємодію між фахівцями, залученими до реабілітації, з проведенням регулярних зборів.

Застосовує медичні інтервенції: медикаментозну терапію – лікування болю, запалення, система регуляція м'язового тону, поліпшення когнітивних функцій, кальцієвого обміну кісток; медичні процедури – ін'єкції з введенням медикаментів, ботулотоксинів, пункції суглобів, регенеративні ін'єкційні техніки, блокади, інші техніки введення медикаментів, включаючи епідуральне, інтратекальне та помпове введення; медичні маніпуляції – заміна трахеостомічної канюлі, назогастрального зонду, катетеризація сечового міхура (постійна та переміжна), лікування пролежнів та некректомія, методи апаратної фізіотерапії (електротерапія, біологічний зворотний зв'язок, термотерапія, бальнеотерапія), преформовані фізичні чинники; методи нейромодуляції/неінвазивної стимуляції мозку; системи віртуальної реальності; методи рухової реабілітації, мануальну терапію; маневри при периферичних

вестибулярних розладах; менеджмент дисфагії; методи дієтотерапії (поради та консультування з харчування); оцінку пацієнта з призначенням допоміжних технологій, протезування, ортезування, технічних засобів реабілітації (починаючи з простих технологій – шпатель, жилаці, до складних засобів – моторизовані візки, комп'ютерні системи, та робототерапії); інтервенції з освіти пацієнтів/родин/надавачів реабілітаційної допомоги.

Здійснює підготовку медичної документації для проведення медико-соціальної експертизи.

Застосовує методи експертно-реабілітаційної діагностики, бере участь у проведенні медико-соціальної експертизи. Здійснює нагляд за побічними реакціями/діями лікарських засобів.

Надає невідкладну допомогу при гострих станах, що виникають упродовж реабілітаційних втручань.

Співпрацює з лікарями інших спеціальностей, іншим медичним персоналом та службами.

Бере участь у моніторингу здоров'я населення та обмежень життєдіяльності, сприяє поширенню знань з організації реабілітаційної допомоги серед населення.

Веде лікарську документацію.

Постійно удосконалює свій професійний рівень.

Лікар фізичної та реабілітаційної медицини II кваліфікаційної категорії

Застосовує медикаментозну терапію з метою фокальної регуляції м'язового тону. Проводить оцінку та критичний огляд реабілітаційних втручань, що проводяться фахівцями, залученими до реабілітації. Застосовує психологічну оцінку та втручання, включаючи рекомендації. Застосовує дієтотерапію. Застосовує обладнання для осіб з обмеженнями життєдіяльності, методики підтримки, протезування, ортезування тощо.

Лікар фізичної та реабілітаційної медицини I кваліфікаційної категорії

Виконує медичні процедури з інтратекальним введенням медикаментозних препаратів. Застосовує методи параклінічного обстеження (ультразвукова діагностика, електрофізіологічна діагностика). Регламентує застосування фізичних методів лікування: кінезіотерапії та терапії з використанням фізичних апаратів, техніки мануальної терапії для відновлення рухомості суглобів та пов'язаних розладів м'яких тканин. Застосовує артикуляційну та м'язову терапію в рамках комплексних спеціалізованих програм реабілітації.

Лікар фізичної та реабілітаційної медицини вищої кваліфікаційної категорії

Застосовує методи роботизованих реабілітаційних інтервенцій, методи ерготерапії з метою тренування у разі порушення функціонування в особи з когнітивними розладами.

Повинен знати: чинне законодавство та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я; основи права в охороні здоров'я, досконало володіти державною мовою; права, обов'язки та відповідальність лікаря фізичної та реабілітаційної медицини; показники роботи закладу охорони здоров'я (відділення, підрозділу), диспансерного нагляду та лікарського контролю; організацію реабілітаційної допомоги; анатомію, фізіологію та патофізіологію м'язово-скелетної системи, центральної та периферичної нервової системи, серцево-судинної та респіраторної систем; загальні принципи діагностики та лікування захворювань внутрішніх органів, нервової системи, принципи лікування травматичних ушкоджень у дитячому віці та у дорослих; принципи та основні медичні проблеми перехідних періодів життя людини; принципи пластичності та адаптації, моторного навчання, зокрема рухового розвитку, рухового контролю, мотивації до моторного навчання; методологічні та практичні засади застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ); Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП) та Міжнародної класифікації хвороб (МКХ); принципи використання електронейрографії, рентгенологічного та радіологічного обстеження; принципи реабілітаційного обстеження та використання шкал функціональної оцінки; принципи встановлення цілей в реабілітації; принципи командної роботи, зокрема принципи лідерства в команді, розподілення функціональних ролей осіб, залучених до реабілітації; принципи та методи фізичної терапії, мануальної терапії, ерготерапії, терапії мови та мовлення, протезування та ортезування; принципи обстеження, організації та забезпечення реабілітаційної допомоги при: запальних та дегенеративних ревматологічних захворюваннях, оперативних втручаннях на суглобах, порушеннях розвитку та травмах м'язово-скелетної системи, опіках, ампутаціях, хворобах серцево-судинної та дихальної систем, онкологічних захворюваннях, захворюваннях та травмах центральної та периферичної нервової системи (черепно-мозкова травма, інсульт, травми та захворювання спинного мозку, екстрапірамідні захворювання, множинний склероз, нервово-м'язові захворювання), іммобілізації, больових синдромах, заняттях спортом, в тому числі паралімпійським спортом; застосування медичних інтервенцій (медикаментозна терапія – лікування болю, запалення, системна регуляція м'язового токусу, вплив на кальцевий обмін кісток; медичні процедури

Колісевич

ін'єкцій, регенеративні ін'єкційні техніки, блокади, інші техніки введення медикаментів, включаючи інтратекальне та помпове введення), методів апаратної фізіотерапії, включаючи електростимуляцію; методики нейромодуляції; неінвазивної стимуляції мозку; преформовані фізичні чинники; системи віртуальної реальності, нейронсихологічні та психологічні інтервенції (методики когнітивного тренування, стимуляції, когнітивно-поведінкова терапія, біологічний зворотній зв'язок, дзеркальна терапія та інші), дієтотерапію (поради та консультування з харчування), допоміжні технології, технічні засоби реабілітації (починаючи з простих технологій – палиці, милиці, до складних засобів – моторизовані ніжки, комунікативні системи та робототерапії), інтервенції з освіти пацієнтів/родини/надавачів реабілітаційної допомоги, принципи реабілітаційного медсестринства (освіта та допомога в забезпеченні безпеки пацієнтів, кейс-менеджменті, плануванні виписки, переведенні в інші відділення/заклади реабілітації), питання створення та застосування індивідуальної програми реабілітації та індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (дитини з інвалідністю); чинне законодавство та принципи проведення медико-соціальної експертизи; форми і методи санітарної освіти серед населення, правила оформлення медичної та медико-експертної документації; передачі інформації та інтернет-технології; сучасну наукову літературу та науково-практичну періодику за фахом, методи її аналізу та узагальнення.

Кваліфікаційні вимоги

Лікар фізичної та реабілітаційної медицини вищої кваліфікаційної категорії: другий рівень вищої освіти (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Медицина». Спеціалізація за фахом «Фізична та реабілітаційна медицина» (інтернатура, курси спеціалізації). Підвищення кваліфікації (курси удосконалення, стажування тощо). Наявність сертифіката лікаря-спеціаліста, посвідчення про підтвердження/присвоєння вищої кваліфікаційної категорії з цієї спеціальності. Стаж роботи за фахом понад 10 років.

Лікар фізичної та реабілітаційної медицини першої кваліфікаційної категорії: другий рівень вищої освіти (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Медицина». Спеціалізація за фахом «Фізична та реабілітаційна медицина» (інтернатура, курси спеціалізації). Підвищення кваліфікації (курси удосконалення, стажування тощо). Наявність сертифіката лікаря-спеціаліста та посвідчення про підтвердження/присвоєння I кваліфікаційної категорії з цієї спеціальності. Стаж роботи за фахом понад 10 років.

Лікар фізичної та реабілітаційної медицини другої кваліфікаційної категорії: другий рівень вищої освіти (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Медицина». Спеціалізація за фахом «Фізична та реабілітаційна медицина» (інтернатура, курси спеціалізації). Підвищення кваліфікації (курси удосконалення, стажування тощо). Наявність сертифіката лікаря-спеціаліста та посвідчення про підтвердження/присвоєння II кваліфікаційної категорії з цієї спеціальності. Стаж роботи за фахом понад 5 років

Лікар фізичної та реабілітаційної медицини: другий рівень вищої освіти (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Медицина». Спеціалізація за фахом «Фізична та реабілітаційна медицина» (інтернатура, курси спеціалізації). Наявність сертифіката лікаря-спеціаліста. Без вимог до стажу роботи.»

2. Пункт 26 у підрозділі «ІНШІ ПРОФЕСІОНАЛИ В ГАЛУЗІ МЕДИЦИНИ» розділу «ПРОФЕСІОНАЛІ» докласти в такій редакції:

«26. ЕРГОТЕРАПЕВТ

Завдання та обов'язки

Здійснює заходи щодо набуття людьми з обмеженнями життєдіяльності максимального рівня функціональності та незалежності в усіх аспектах життя через терапевтичне використання заняттєвої активності (занять) та активних реабілітаційних технологій, відношення у сфері фізичного, соціального та психічного здоров'я, поверненню людини до нормального соціального, професійного та побутового функціонування, відновлення автономності, інтеграції її у суспільство у закладах охорони здоров'я, освіти, соціального захисту та за їх межами. Виконує обстеження, оцінювання та тестування окремих пацієнтів/клієнтів або груп; визначає причину та рівень обмеження життєдіяльності на основі обстеження структур і функцій організму; оцінює активність та участь особи, напрямки та ступінь впливу контекстових факторів на її заняттєву активність та участь. Визначає реабілітаційні цілі з урахуванням думки пацієнта, розробляє і впроваджує програму ерготерапії у рамках індивідуальної програми реабілітації. Працює з пацієнтами усіх вікових категорій з неврологічними, ортопедичними патологіями, сенсорними розладами, психічними, серцево-судинними та іншими захворюваннями. Здійснює реабілітаційні заходи з метою розвитку, відновлення або компенсації функцій організму, які обмежують життєдіяльність та функціональну незалежність, включаючи рухові, зіркові, слухові, сенсорно-перцептивні, когнітивні та емоційно-регуляторні функції. Застосовує

Косаченко
[Застосовує]

терапевтичні вправи, терапевтичні заняття, преформовані фізичні чинники, моделює та виготовляє ортези з метою підтримки постраждалих структур організму у рамках індивідуальної програми реабілітації. Застосовує методики корекції сенсорних, інтелектуальних та моторних функцій, пов'язаних із проблемами харчування. Застосовує методику підвищення мотивації хворих. Здійснює заходи щодо розширення і покращення заняттєвої участі пацієнта в усіх сферах активності повсякденного життя (самообслуговуванні, самогляді та догляді за іншими особами), професійній діяльності, дозвіллі, грі, освіті, соціальній участі, відпочинку і т.д. На основі результатів реабілітаційного ерготерапевтичного обстеження рекомендує обладнання і технології підтримки для підвищення функціональної незалежності та соціально-побутової адаптації, включаючи технічні та інші засоби реабілітації. Надає рекомендації щодо влаштування доступного і безпечного функціонального середовища вдома, на роботі, в громадських місцях, у соціальному оточенні осіб з обмеженими фізичними, когнітивними та емоційними можливостями. Надає консультації родичам та опікунам щодо видалених порушень і шляхів досягнення особами з обмеженими фізичними, когнітивними та емоційними можливостями максимальної незалежності і нормального рівня здоров'я, залучає їх до планування і виконання домашніх програм реабілітації. Бере участь в аналізі виконання індивідуальної програми реабілітації та внесенні змін на кожному з етапів. Постійно веде встановлену профільну оцінювальну та звітну документацію з ерготерапії. Надає консультації у межах компетенції ерготерапевта та рекомендує залучення інших фахівців сфери охорони здоров'я. Співпрацює з лікарями фізичної та реабілітаційної медицини, фізичними терапевтами, фахівцями освіти (спеціальної освіти), терапевтами мови та мовлення (логопедами), фахівцями психічного здоров'я, соціальними працівниками. Керує роботою асистентів та помічників. Проводить наукову та адміністративну діяльність. Бере участь у навчальних програмах як викладач з ерготерапії та/або книжчий керівник/методист навчальних практик. Постійно удосконалює свій професійний рівень. Зберігає таємницю індивідуальних програм реабілітації. Виконує професійні обов'язки в закладах охорони здоров'я, освітніх, соціальних закладах, установах та організаціях державного, громадського і приватного секторів в мультидисциплінарному та монопрофесійному середовищах. Формулює пропозиції для покращення надання послуг з ерготерапії, оцінює та корегує ефективність проведеної реабілітаційної програми на основі об'єктивних показників та суб'єктивного ставлення пацієнта, визначає необхідність проведення спеціальних методів обстеження та тестування, визначає пріоритет функціональної незалежності особи з обмеженими життєвими можливостями, використовуючи методи поглибленого реабілітаційного обстеження та тестування, проводить навчально-методичну роботу з ерготерапії у якості викладача та/або адміністративного керівника/методиста.

навчальних практик в межах/поза межами свого структурного підрозділу або закладу; використовує новітні обладнання, сучасні методи адаптації та технологічної підтримки осіб з обмеженнями життєдіяльності, застосовує новітні стандартизовані методи оцінювання та тестування; проводить навчально-методичну роботу з ерготерапії (семінари, збори, презентації) у своєму структурному підрозділі, або закладі. Виконує обстеження та втручання із застосуванням вузькопрофільних методів, проводить клінічну оцінку нових методів та теорій ерготерапії.

Повинен знати: анатомію і фізіологію людини, основи медичної патології, біомеханіку, кінезіологію, моторний контроль, ергономіку, основи психології, педагогіки, соціології; особливості застосування заходів ерготерапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату, серцево-судинної, нервової та дихальної систем, при м'язових порушеннях та протезуванні, у педіатрії, геронтології, психіатрії; методи обстеження, оцінювання та контролю в ерготерапії; стандартизовані методи оцінки активності та участі, напрямку та ступеня впливу контекстових факторів; теорію та методику застосування терапевтичних вправ та терапевтичних занять, методику здійснення заняттєвого аналізу; терапевтичний вплив преформованих фізичних чинників; теорію і практику ерготерапевтичних, корекційно-реабілітаційних заходів та процесів, психологічної допомоги, соціально-функціональної адаптації, професійної реабілітації, соціально-середовищної реабілітації осіб усіх вікових категорій з обмеженнями життєдіяльності; ефективні методи, форми, прийоми реабілітаційної допомоги, корекційного та компенсуючого навчання і виховання; принципи пристосування середовища життєдіяльності пацієнта/клієнта, універсального дизайну; цілі, принципи реабілітації дітей, дорослих та осіб літнього віку; метадіагностику та зміст ерготерапевтичних обстежень, принципи командної роботи, індивідуальні психологічні особливості, вікові та нозологічні характеристики дітей і дорослих з обмеженнями життєдіяльності; методологічні та практичні засади застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ), Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та молоді (МКФ-ДП) та Міжнародної класифікації хвороб (МКХ); правила використання технічних засобів реабілітації та обладнання кабінетів ерготерапії та інших спеціалізованих реабілітаційних приміщень закладів охорони здоров'я, навчальних кабінетів, класів, спортивних та ігрових майданчиків спеціалізованих приміщень, які створено для реабілітаційної та корекційної роботи; сучасні досягнення науки та практики у відповідних галузях реабілітації та абілітації; чинне законодавство України про охорону здоров'я, реабілітацію, освіту, соціальний захист, права осіб з інвалідністю та нормативно-правові акти, що визначають діяльність

Логістика

органів управління та закладів охорони здоров'я, реабілітації, освіти, соціального захисту; основи уповноваження й організації ерготерапевтичних та корекційно-реабілітаційних процесів в закладах охорони здоров'я, у масових і спеціалізованих закладах для дітей з порушення фізичного або розумового розвитку; етичний кодекс ерготерапевта, етичні норми і правила організації реабілітації осіб усіх вікових груп з обмеженнями життєдіяльності; норми і правила ведення реабілітаційної, психологічної, педагогічної та статистичної документації; досконало володіти державною мовою.

Кваліфікаційні вимоги

Ерготерапевт вищої кваліфікаційної категорії: вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» або вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична реабілітація» або вища освіта (спеціаліст, магістр) у галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» за спеціальністю «Фізична реабілітація». Спеціалізація «Ерготерапія». Підвищення кваліфікації (згідно чинного законодавства). Наявність посвідчення про підтвердження/присвоєння вищої кваліфікаційної категорії з ерготерапії. Стаж роботи за фахом понад 16 років.

Ерготерапевт I кваліфікаційної категорії: вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» або вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична реабілітація», або вища освіта (спеціаліст, магістр) у галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» за спеціальністю «Фізична реабілітація». Спеціалізація «Ерготерапія». Підвищення кваліфікації (згідно чинного законодавства). Наявність посвідчення про підтвердження/присвоєння першої кваліфікаційної категорії з ерготерапії. Стаж роботи за фахом понад 7 років.

Ерготерапевт II кваліфікаційної категорії: вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» або вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична реабілітація», або вища освіта (спеціаліст, магістр) у галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» за спеціальністю «Фізична реабілітація». Спеціалізація «Ерготерапія». Підвищення кваліфікації (згідно чинного законодавства). Наявність посвідчення про підтвердження/присвоєння другої кваліфікаційної категорії з ерготерапії. Стаж роботи за фахом не менше 3 років.

Ерготерапевт: вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» або вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична реабілітація», або

вища освіта (спеціаліст, магістр) у галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» за спеціальністю «Фізична реабілітація». Без вимог до стажу роботи.»

3. Пункт 27 у підрозділі «ІНШІ ПРОФЕСІОНАЛИ В ГАЛУЗІ МЕДИЦИНИ» розділу «ПРОФЕСІОНАЛИ» накласти у такій редакції:

«27. ФІЗИЧНИЙ ТЕРАПЕВТ

Завдання та обов'язки. Виконує професійні обов'язки в закладах охорони здоров'я, освітніх, соціальних закладах, установах та організаціях державного, громадського, приватного секторів в мультидисциплінарному та монопрофесійному середовищі. Здійснює реабілітаційні заходи з метою припинення або зменшення болю, відновлення функцій тканин, органів, систем та організму в цілому, досягнення нормального рівня здоров'я, фізичної самостійності та активності, оптимального фізичного стану та самопочуття осіб усіх вікових категорій з порушеннями діяльності опорно-рухового апарату, ортопедичними вадами, гемостазомі, спортивними та професійними травмами, неврологічними, серцево-судинними, респіраторними та іншими захворюваннями та їх наслідками, зміни вітального віку з віковими ускладненнями. Проводить обстеження, тестування, визначає функціональний стан та рівень фізичного навантаження, виявляє рухові та інші порушення, прогнозує можливість їх усунення. Створює та виконує програми фізичної терапії, або компоненти індивідуальної програми реабілітації, які стосуються фізичної терапії. Встановлює цілі фізичної терапії, розробляє і впроваджує комплекс заходів та рекомендацій, спрямованих на поліпшення діяльності опорно-рухового апарату, нервової, серцево-судинної, інших систем та організму в цілому, рівноваги, координації, збільшення сили, витривалості м'язів і вдосконалення еправності рухів, відновлення або компенсацію порушених чи відсутніх функцій. Застосовує фізичні вправи, масаж, мануально-м'язові та суглобові техніки, преформовані фізичні чинники. Навчач самодогляду, пересувально, самостійності у підтримці фізичного стану та здоров'я. Аналізує хід виконання програми фізичної терапії, вносить необхідні корективи, веде відповідну документацію. Співпрацює з лікарями фізичної та реабілітаційної медицини, ерготерапевтами, фахівцями освіти (спеціальної освіти), терапевтами мови та мовлення (логопедами), фахівцями психічного здоров'я, соціальними працівниками. Навчач консультації у межах своєї компетенції та визначає необхідність звертання пацієнтів/клієнтів до інших фахівців сфери охорони здоров'я. Керує роботою асистентів та помічників. Здійснює професійну діяльність в галузі охорони здоров'я за скеруванням

31111001
Лотушова
СЕРТИФІКАТ
СТАНДАРТ
2018

лікаря (в реабілітаційних закладах та в монопрофесійному середовищі). Консультує родинні та опікунів щодо виявлених порушень та можливих шляхів їх усунення, способів досягнення максимальної незалежності і нормального рівня життя. Проводить та надає консультації щодо проведення програми фізичної терапії, надає їм необхідну консультативну допомогу. Здійснює наукову та адміністративну діяльність, постійно удосконалює свій професійний рівень, дотримується правил та норм професійної етики. Бере участь у навчальних програмах як викладач з фізичної терапії та/або клінічний керівник/методист навчальних програм. Формує нові методи для покращення надання послуг з фізичної терапії; застосовує методи складового обстеження та тестування за вибраними напрямками клінічної діяльності; оцінює результати поглибленого обстеження та тестування; складає, вносить та коригує програму фізичної терапії при складних порушеннях; застосовує мануальні методики фізичної терапії за вибраними напрямками клінічної діяльності; використовує складне реабілітаційне обладнання для досягнення цілей професійної ізоляції; надає консультативну допомогу фізичним терапевтам без категорій; впроваджує нові науково обгрунтовані методики, або клінічні протоколи фізичної терапії; провадить навчально-методичну роботу з фізичної терапії (семінари, збори, презентації) у своєму структурному підрозділі, або закладі; складає, виконує та коригує програми фізичної терапії при важких та тривалих порушеннях; застосовує складні мануальні методики фізичної терапії за одним, або декількома напрямками клінічної діяльності; навчає використовувати складне реабілітаційне обладнання; застосовує вузькопрофільні методики обстеження та втручання у фізичній терапії; провадить клінічну оцінку нових методів фізичної терапії; провадить навчально-методичну роботу з фізичної терапії в межах/поза межами свого структурного підрозділу або закладу; надає консультативну допомогу фізичним терапевтам різних категорій.

Повинен знати: нормальну анатомію людини; нормальну фізіологію, патофізіологію та фізіологію рукової активності; біохімію; кінезіологію та клінічну кінезіологію; основи медичної психології; моторний контроль; теорію та методику фізичної реабілітації; основи ергономії, педагогіки, соціології, методи обстеження, оцінювання та контролю у фізичній терапії; теорію та методику застосування терапевтичних вправ; терапевтичний вплив преформованих фізичних чинників; мануальні методи втручання у фізичній терапії; методи та засоби профілактики і корекції м'язово-скелетних, неврологічних, кардіореспіраторних та інших порушень на підставі виявлених анатомічних, фізіологічних, патофізіологічних та психосоціальних характеристик осіб різного віку; особливості встановлення показів фізичної терапії при порушеннях діяльності шлунко-рухового апарату, серцево-судинної, нервової та дихальної систем, при вживанні протезуванні, у педіатрії та геронтології; дослідження у фізичній терапії, організації систем охорони

Handwritten signature: *Кашинська*
Official blue circular stamp of the Ministry of Health of Ukraine, with a signature over it.

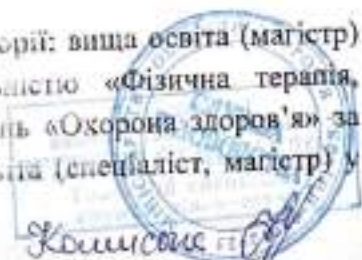
здоров'я, фізичного виховання, освіти та соціального захисту, основи національного і міжнародного законодавства в цих галузях; основи медичного права; основи наукових досліджень та науково-доказових принципів, планування і виконання спеціалізованих робіт, основи організації праці, адміністрації та менеджменту в державному і приватному секторах; чинне законодавство України про охорону здоров'я та нормативно-правові акти, що визначають діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я та соціального захисту, організацію реабілітаційної допомоги; норми і правила ведення фахової діяльності та етичної діяльності Етичний кодекс фізичного терапевта; права, обов'язки та відповідальність фізичного терапевта; організацію реабілітаційної допомоги, принципи командної роботи; методологічні та практичні засади застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ), Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП) та Міжнародної класифікації хвороб (МКХ); досконало володіти державною мовою.

Кваліфікаційні вимоги

Фізичний терапевт вищої кваліфікаційної категорії: вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» або вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична реабілітація», або вища освіта (спеціаліст, магістр) у галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» за спеціальністю «Фізична реабілітація». Спеціалізація «Фізична терапія». Підвищення кваліфікації згідно чинного законодавства. Наявність посвідчення про підтвердження професійних знань кваліфікаційної категорії з фізичної терапії. Стаж роботи за фактом не менше 10 років.

Фізичний терапевт I кваліфікаційної категорії: вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» або вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична реабілітація», або вища освіта (спеціаліст, магістр) у галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» за спеціальністю «Фізична реабілітація». Спеціалізація «Фізична терапія». Підвищення кваліфікації згідно чинного законодавства. Наявність посвідчення про підтвердження професійних знань кваліфікаційної категорії з фізичної терапії. Стаж роботи за фактом не менше 5 років.

Фізичний терапевт II кваліфікаційної категорії: вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» або вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична реабілітація», або вища освіта (спеціаліст, магістр) у

галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» за спеціальністю «Фізична реабілітація». Спеціальність «Фізична терапія». Підвищення кваліфікації (згідно чинного законодавства). Наявність посвідчення про підтвердження кваліфікаційних вимог спеціаліста кваліфікації з фізичної терапії. Стаж роботи та фахом не менше 3 років.

Фізичний терапевт вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» або вища освіта (магістр) у галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Фізична реабілітація», або вища освіта спеціаліст (магістр) у галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» за спеціальністю «Фізична реабілітація». Без вимог до стажу роботи.

4. У розділі «ФАКТИВЦІ» доповнити пунктами 34 та 35 такого змісту:

«34. АСИСТЕНТ ЕРГОТЕРАПЕВТА

Завдання та обов'язки. Виконує професійні обов'язки в закладах охорони здоров'я, освітніх, соціальних закладах, установах та організаціях державного, громадського і приватного секторів. За призначенням лікаря фізичної та реабілітаційної медицини та під керівництвом ерготерапевта здійснює реабілітаційні заходи з метою забезпечення зайнятості та участі пацієнта/клієнта у власній життєвій діяльності з обмеженнями життєдіяльності відповідного рівня функціональності та незалежності в усіх аспектах життя. Під керівництвом ерготерапевта виконує програми ерготерапії, застосовує сучасні методи ерготерапії, здійснює оперативний та поточний контроль, веде відповідну документацію. Працює з особами та групами осіб усіх вікових категорій з обмеженнями життєдіяльності та функціональної незалежності. Під контролем ерготерапевта застосовує терапевтичні вправи, терапевтичні заняття, проформовані фізичні чинники, спрямовані на поліпшення функцій організму, які впливають на обмеження життєдіяльності пацієнта/клієнта. Готує призначення та робочі місця. Забезпечує процес ерготерапії допоміжним обладнанням, матеріалами та інструментами. Володіє прийомами першої та дефініційної допомоги співпрацює з лікарями фізичної та реабілітаційної медицини, фізичними терапевтами, ерготерапевтами, фахівцями освіти (спеціальна освіта), терапевтами мови та мовлення (логопедами), фахівцями первісного здоров'я, соціальними працівниками. Постійно удосконалює свій професійний рівень. Бере участь у навчальних програмах асистента ерготерапії.

Повинен мати: опірну теоретичну та практичну анатомію і фізіологію; біомеханіку, ергономіку, методи контролю ерготерапії, основи психології,

педагогіки, соціології, особливості застосування заходів ерготерапії при порушеннях діяльності зорово-слухової сприйнятливості, серцево-судинної, нервової та дихальної систем, при міжнародних порушеннях та профілактиці, у педіатрії, геронтології, психіатрії; методи впровадження ерготерапії; методику застосування терапевтичних вправ та термінологію змісту методичку здійснення заняттєвого аналізу; теоретичний вплив преформованих фізичних чинників; теорію і практику ерготерапевтичних, кардинально-реабілітаційних заходів та процесів, психологічної допомоги, соціально-педагогічної практики, професійної реабілітації, соціально-середовищної реабілітації осіб усіх вікових категорій з обмеженнями життєдіяльності; основи законодавства та нормативні документи України, міжнародні документи з питань охорони здоров'я, реабілітації, ерготерапії, освіти, соціального захисту, прав осіб інвалідності; основи права в реабілітаційній медицині, права, обов'язки та відповідальність асистента ерготерапевта; правила охорони праці при різних методах ерготерапії; правила надання першої та невідкладної медичної допомоги; правила оформлення реабілітаційної та медичної документації; принципи командної роботи; методологічні та практичні засади застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ), Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП) та Міжнародної класифікації хвороб (МКХ); досконало володіти державною мовою.

Кваліфікаційні вимоги

Асистент ерготерапевта вищої кваліфікаційної категорії: освітньо-кваліфікаційний рівень: молодший спеціаліст (молодший бакалавр) або бакалавр у галузі знань «Охорона здоров'я та соціальні науки» спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» або «Фізична реабілітація» або «Медсестринство»; або освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр) або бакалавр галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» напряму підготовки «Здоров'я людини» професійного спрямування «Фізична реабілітація». Спеціалізація «Ерготерапія». Підвищення кваліфікації (згідно чинного законодавства) підвищення кваліфікації або підтвердження присвоєння вищої кваліфікаційної категорії з ерготерапії. Стаж роботи за фахом понад 10 років.

Асистент ерготерапевта I кваліфікаційної категорії: освітньо-кваліфікаційний рівень: молодший спеціаліст (молодший бакалавр) або бакалавр у галузі знань «Охорона здоров'я та соціальні науки» спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» або «Фізична реабілітація» або «Медсестринство»; або освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр) або бакалавр галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» напряму

Косинська

підготовки «Здоров'я людини» професійного спрямування «Фізична реабілітація». Спеціалізація «Ерготерапія». Підвищення кваліфікації (згідно чинного законодавства). Наявність посвідчення про підтвердження/присвоєння I кваліфікаційного рівня спеціаліста (молодший спеціаліст) за фахом понад 7 років.

Асистент ерготерапевта II кваліфікаційної категорії: освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр) або бакалавр галузі знань «Охорона здоров'я» з спеціальностей «Фізична терапія, ерготерапія» або «Фізична реабілітація» або «Медсестринство»; або освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр), або бакалавр галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» напрямку підготовки «Здоров'я людини» професійного спрямування «Фізична реабілітація». Спеціалізація «Ерготерапія». Підвищення кваліфікації (згідно чинного законодавства). Наявність посвідчення про підтвердження/присвоєння II кваліфікаційної категорії з ерготерапії. Стаж роботи за фахом понад 5 років.

Асистент ерготерапевта з рівнем кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр) або бакалавр галузі знань «Охорона здоров'я» зі спеціальностей «Фізична терапія, ерготерапія» або «Фізична реабілітація», або «Медсестринство»; або освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр) або бакалавр галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» напрямку підготовки «Здоров'я людини» професійного спрямування «Фізична реабілітація». Стаж роботи за фахом понад 5 років.

55. АСИСТЕНТ ФІЗИЧНОГО ТЕРАПЕВТА

Завдання та обов'язки. За призначенням лікаря фізичної та реабілітаційної медицини та/або фізичного терапевта здійснює реабілітаційні заходи з метою оптимізації або збільшення сили, відновлення функцій тканин, органів, систем та організму в цілому, досягнення нормального рівня здоров'я, фізичної самостійності та активності, оптимального фізичного стану та самопочуття осіб усіх вікових категорій з порушеннями діяльності опорно-рухового апарату, ортопедичними, травматичними, побутовими, спортивними та професійними травмами, неврологічними, серцево-судинними, респіраторними та іншими захворюваннями та їх наслідками, пов'язаними з віковими ускладненнями. Під керівництвом фізичного терапевта виконує програми фізичної терапії, або компоненти індивідуальної програми реабілітації, які стосуються фізичної терапії, здійснює їх разом із виконанням, здійснює оперативні та поточні керування, веде відповідну документацію. Застосовує фізичні впливи, масаж, мануальні методи фізичної терапії, реформовані фізичні чинники, спрямовані на покращення діяльності опорно-рухового апарату, нервової, серцево-судинної, дихальної та організму в цілому, рівноваги, координації, балансової сили, витривалості та зняття втоми. Вдосконалення

Комісія
[Закруглений штамп з підписом]

вправності рухів, відновлення або компенсування порушених чи відсутніх функцій. Вміє надавати першу допомогу. Надає самодопомогу, пересуванню, самостійності у підтримці фізичного стану та здоров'я. Співпрацює з лікарями фізичної та реабілітаційної медицини, фізичними терапевтами, ерготерапевтами, фізіологами освіти (фізіологічної освіти), фахівцями мови та мовлення (логопедами), фахівцями психічного здоров'я, соціальними працівниками. Залучає родичів та опікунів до проведення програми фізичної терапії, надає їм необхідну консультативну допомогу. Постійно удосконалює свій професійний рівень. Бере участь у навчальних програмах асистентів фізичної терапії. Виконує професійні обов'язки в закладах охорони здоров'я, освітніх, соціальних закладах, установах та організаціях державного, громадського і приватного секторів.

Повинен знати: анатомію людини; нормальну фізіологію, патофізіологію та фізіологію рухової активності; біохімію; мікрологію та клінічну кінезіологію; основи медичної патології, моторний контроль; теорію та методику фізичної культури, основи психології, педогогки, соціології; методи обстеження, оцінювання та контролю у фізичній терапії; теорію та методику застосування терапевтичних знань; терапевтичний вплив преформованих фізичних чинників; мануальні методи втручання у фізичній терапії; методи та засоби профілактики і контролю захворювань серцево-судинних, неврологічних, кардіореспіраторних та інших порушень осіб різного віку; організацію систем охорони здоров'я, фізичного виховання, освіти та соціального захисту, основи національного і міжнародного законодавства в цих сферах; основи медичного права; чинне законодавство України про охорону здоров'я та нормативно-правові акти, що визначають діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я та соціальних служб; організацію надання фізичної допомоги; норми і правила професійної етики, медичної деонтології; основи фахової звітної та облікової документації; права, обов'язки та відповідальність асистента фізичного терапевта; організацію реабілітаційної допомоги; принципи командної роботи; методологічні та практичні засади застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ); Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП) та Міжнародної класифікації хвороб (МКХ); державною мовою.

Кваліфікаційні вимоги

Асистент фізичного терапевта вищої кваліфікаційної категорії: освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр) або бакалавр галузі знань «Охорона здоров'я» зі спеціальністю «Фізична терапія,

ерготерапія» або «Фізична реабілітація», або «Медсестринство»; або освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр), або бакалавр галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» напряму підготовки «Здоров'я людини» спеціальності спрямування «Фізична реабілітація», Спеціальність «Фізична терапія». Підвищення кваліфікації (згідно чинного законодавства). Наявність дослідження про підтвердження/присвоєння вищої кваліфікаційної категорії з фізичної терапії. Стаж роботи за фахом понад 10 років.

Асистент фізичного терапевта I кваліфікаційної категорії: освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр) або бакалавр галузі знань «Охорона здоров'я» зі спеціальностей «Фізична терапія, ерготерапія», або «Фізична реабілітація», або «Медсестринство»; або освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр) або бакалавр галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» напряму підготовки «Здоров'я людини» спеціальності спрямування «Фізична реабілітація», Спеціальність «Фізична терапія». Підвищення кваліфікації згідно чинного законодавства). Наявність дослідження про підтвердження/присвоєння I кваліфікаційної категорії з фізичної терапії. Стаж роботи за фахом понад 7 років.

Асистент фізичного терапевта II кваліфікаційної категорії: освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр) або бакалавр галузі знань «Охорона здоров'я» зі спеціальностей «Фізична терапія, ерготерапія» або «Фізична реабілітація», або «Медсестринство»; або освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр), або бакалавр галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» напряму підготовки «Здоров'я людини» спеціальності спрямування «Фізична реабілітація», Спеціальність «Фізична терапія». Підвищення кваліфікації (згідно чинного законодавства). Наявність дослідження про підтвердження/присвоєння II кваліфікаційної категорії з фізичної терапії. Стаж роботи за фахом понад 5 роки.

Асистент фізичного терапевта: освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр) або бакалавр галузі знань «Охорона здоров'я» зі спеціальностей «Фізична терапія, ерготерапія», або «Фізична реабілітація», або «Медсестринство»; або освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст (молодший бакалавр), або бакалавр галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» напряму підготовки «Здоров'я людини» спеціальності спрямування «Фізична реабілітація». Без вимог до стажу роботи.»

В.о. директор

А. Гаврилюк